

STARA GARDNA LOVI SVOJO RADI SMITHA

Spretno obrača jedra, da prepreči obstrukcije v senatu.

Washington, D. C. — Republikanska večina v senatu se silno boji obstrukcije, ko pride do odločevanja, ali se Smithu dovolijo prisega, ali se pa reče, da ga senat ne smatra za sposobnega, da sedi v njem. Obstrukcije se boje, ker bi obstrukcija smela povzročiti, da bi treba obdržati izredno kongresno sejo.

Da ne pride do obstrukcije, je senator Curtis predlagal resolucijo, ki ima namen v teku desetih dni rešiti Smithovo zadevo, ko je Smith predložil svojo poverilnico.

Resolucija določa, da poverilni senatni odsek poroča v petih dneh, pet dni kasneje se pa glasuje. Republikanska stranka se zdaj trudi, da dobi odobrenje te resolucije pri republikanskih upornikih in demokrati.

Ampak zadeva je malo drugačna, kot so jo umislili starogardni senatorji. Demokratije in republikanski uporniki želijo izredno zasedanje kongresa in čakajo le na ugodno priliko, da to svojo željo udeležejo. Saj tako govore o njih. Potrditev poverilnice senatorja Smitha jim daje tako priliko. Ako bodo starogardni republikanci glasovali z opozicijo, da se Smithu ne prizna sedež v senatu, bo sive do obstrukcija ubita, ker demokratije in uporniki ne bodo imeli varstva za obstrukcijo. Ako se pa sprejme Curtijsva resolucija, ki določa, v katerih dnevih naj se reši Smithova zadeva in starogardni republikanci glasujejo, da Smith obdrži senatorski sedež, tedaj nevarnost za obstrukcijo ni odpravljena. Demokratije in republikanski uporniki bodo rekli, da so jih starogardni republikanci ukanili, češ, da so se delali, kakor da ne marajo Smitha v svoji sredi, v resnici so pa študirali, pa kakšen način ga pridrže v senatu, ne da bi demokratije in republikanski uporniki uganjali obstrukcijo.

Opozicija bo spoznala, da pri razpravi o Smithovi aferi ne more nastopiti z obstrukcijo, ampak ona lahko nastopi z njo pri drugih zadevah, ki pridejo na dnevni red, da se maščuje, ker so republikanci v večini glasovali, da Smith ostane v senatu.

Medtem ko je položaj tak v Washingtonu, pa starokopitni republikanci nestrno pričakujejo glas od senatorja Deneena, kateremu je bilo naročeno, da pregovori Smitha, da ne predloži svoje poverilnice senatu saj do dne prvega februarja. Senator Deneen je obljubil senatorju Curtislu, da mu telefonično sporoči rezultat konference s Smithom, ko izve za zadnjo odločitev senatorja Smitha.

O demokratih in republikanskih upornikih pa ni znano, kakšno stališče zavzamejo napram resoluciji senatorja Curtisa, ki je vodja senatorjev, ki podpirajo administracijo.

Skušajo odpraviti nadležen dim. Chicago. — Ker je zadnje čase znanost dokazala, da je dim, ki prihaja iz tovarniških dimnikov, zelo škodljiv in poleg tega tudi nadležen, ker napravi okoličnemu umazano, so se mestni oblasti rešeno pričeli zanimati, da omejijo nepotreben dim potom kemikalij. Te pa stanejo še precej in v sled tega se nekatere tovarne izogibajo in pustijo še nadalje prosto pot dimu v zrak, ki ga potem okuženega vdihavajo prebivalci. Temu bo v doglednem času storjen konec.

Nemško-italijanski pakt. Rim, 29. dec. — Zastopniki Nemčije in Italije so danes podpisali pogodbo prijateljstva in arbitraže med obema državama.

Seden Rusov obsojenih na smrt radi posilstva. Leningrad, 29. dec. — Sovjetsko sodišče je včeraj obsodilo sedem mladenčev na smrt radi posilstva neke mlade tovarniške delavke.

Ostra obsodba glede izkrancanja ameriških pomorščakov

Velike senatorjeve želje izvedeti, zakaj so se ameriški pomorščaki izkrancali v Nikaragvi. — Državni tajnik se lovi za izgovore.

Washington, D. C. (F. P.) — Ko se je v Washingtonu razširila vest, da so se izkrancali ameriške čete v Nikaragvi, je senator Burton K. Wheeler iz Montane obsodil to izkrancanje četr napram poročevalcu Federalizirane tiska v besedah kot sločin proti ljudstvu, proti ameriški ljudstvu, za katerega ni nobenega pametnega vzroka.

"Naš državni departament bi se ne drznil nikdar storiti kaj takega, ako bi bila Nikaragva sva prve vrste," je dejal senator Wheeler. "To je nekaj nezastidljivega. Med tem ko se to vrši pod pretvezo zaščite ameriških števnikov in lastnine, se po moji skromni sodbi to vrši za zaščito finančnih interesov te dežele in za to, da se izkoristi dežela na račun analfabetičnega ljudstva."

"Ali more roditi kakšen drug uspeh, kot nezaušnost v latinški Ameriki in pri vseh malih narodih. To je obžalovanja vredno. Po moji sodbi bi se morali pomorščaki umakniti iz vsake dežele."

Vesti, da so se v Nikaragvi izkrancali ameriške čete, so dopele v Washington, ko je večina članov kongresa, vstevši senatorje, bila na potu na božične praznike. Ako je bil ta čas na hlači boran, da ne bo protesta v senatu in bo senat pred golim besedvom, pa naj se spodi, kar hoče, se ni dalo dognati.

Velika bitka za Sangaj izbruhne vsak čas

Mandžurski diktator pošal 100.000 mož v bližina pristanišča.

Sangaj, 29. dec. — Kuomintangski (ljudejske) čete pridirajo proti Sangaju od južne in zapadne strani. Danes se nahajajo v okolici Hangčova kakih sto milj južno od tukaj. Do odločilne bitke mora priti vsako uro, kajti v okolici sto milij naokrog Sangaja stoji četa generala Sunfunčanga, diktatorja vzhodnih provinc. Vest se glasi, da je mandžurski diktator Čangtsolin pošal 100.000 mož na pomoč svojemu zavezniku.

Kuomintangski listi v Sangaju pišejo, da je Čangtsolin goščo orožje v rokah tujesemskih imperijalistov in kapitalistov. Mandžurski diktator je dal zadnje dni ustreliti več političnih voditeljev svoje lastne stranke, ki so se protivili vojni z ljudsko stranko.

SILNI VIHARJI IN PLAZOVI V SIBIRIJU

Mnogo ljudi izgubilo življenje v zasutih naseljih na Daljnem vzhodu.

Nikolajevsk, Sibirija, 29. dec. — Silen snežni vihar, ki je včeraj divjal po vsem pacifičnem obrežju Sibirije, je povzročil veliko izgubo življenj in ogromno škodo. Cele gore ledu so zdrsnile s hribov v doline in zasule vsaj in prebivalce.

Na Kamčatki so začeli vulkani bruhati lavo, ki je dosegla Petropavlovsk in zalila del mesta.

Nemško-italijanski pakt. Rim, 29. dec. — Zastopniki Nemčije in Italije so danes podpisali pogodbo prijateljstva in arbitraže med obema državama.

V državnem departamentu priznajo, da državnemu departamentu ni znano, zakaj je podadmiral Latimer podvzel ta korak, ne da bi se posvetoval z državnim departamentom, ali da bi dobil od njega povelje, da ga izvrši.

Ker ni nobenih informacij, ki bi opravile dejanje podadmirala Latimerja, izjavljajo uradniki državnega departamenta, da se je to zgodilo, da so ameriški lesni interesi vplivali nanj, da je izkrancal čete. Departament pravi da nima drugih vesti o položaju, kakor da so se izkrancali čete v Nikaragvi.

Državni tajnik Kellogg obduti, da pride protest, pa je kasneje izjavil, da Zdržene države ne obduti, da se umešavajo v stvar drugih držav. To je bilo nedirektno namigavanje na resolucijo, ki jo je senator Moes predložil pred nekaj dnevi v senatu, v kateri je senator iz New Hampshire zahteval, da naj državni departament predloži senatu fakto o sporu v Nikaragvi med Diazevo vlado, ki jo podpira Zdržene države, in revolucionarji.

Dokler ne bo senat zopet v zasedanju, bo državni departament vodil svojo politiko.

Zato postoji opravičena bojazn, da se v tem času stiki med Zdrženimi državami in Mehiko poslabšajo, da pravno se je sporazum obračal že na bolje. Nikaragva bo mogoče samo pretveza, in odločena pretveza, ki jo je izdal Kellogg, ki se pušti gnati od vetera, ne vedoč, kam ga veter zanese.

KAJ PA JE V RESNICI Z IZREDNIM KONGRESNIM ZASEDANJEM?

Kdo ga želi? — Demokratije ali republikanci? — Najbrže nihče!

Washington, D. C. — Demokratije imajo lahko izredno kongresno zasedanje, ako ga žele. Oni bi želeli izredno kongresno zasedanje, ako bi imeli kakšno vprašanje, s katerim bi lahko obdelali in ugnali republikance. Ampak zdaj je položaj tak, da nihče ne želi izrednega kongresnega zasedanja, da pravno je treba izvesti veliko preiskavo, ki se imajo izvršiti in še veliko drugih, ki bodo odrajene. Ze te preiskave delajo izredno kongresno zasedanje potrebno.

Republikanci ne marajo izrednega kongresnega zasedanja, ker bi se nadaljevale preiskave, demokratije in republikanski uporniki bi pa dobili priliko, da bi jim nagajali pri imenovanju uradnikov v razne službe. Demokratije ne marajo izrednega zasedanja, kajti razviti bi morali kakšno vprašanje, tega vprašanja pa nimajo. In to bi morali povedati, da tega vprašanja nimajo, kajti svet bi spoznal, da so stranke brez vprašanja.

Republikanski uporniki ne marajo izrednega zasedanja, kajti pred kongresom je precej nazadnjaških zakonskih predlog, in zgodbi se lahko to, kar se je v preteklosti že zgodilo, to je namreč, da so se demokratije in republikanci pobratili, kadar je bilo treba sprejeti kakšno nazadnjaško predlogo.

In tako se ne bo nihče prizadeval, da se bo vršilo izredno kongresno zasedanje.

Seden Rusov obsojenih na smrt radi posilstva.

Leningrad, 29. dec. — Sovjetsko sodišče je včeraj obsodilo sedem mladenčev na smrt radi posilstva neke mlade tovarniške delavke.

KAPITALISTI SE PRIPRAVLJAJO K NASKOKU

Njih objekt je hidro-električna centrala ob reki Colorado. — Naskok bo izvršen zaradi principa.

Washington, D. C. — Privatni bizniški interesi, ki so v opoziciji proti Ewin-Johnsonovi zakoniki predlogi, ki pooblastuje zgradbo največjega jezusa na svetu ob reki Colorado med država Nevada in Arizona, združujejo svoje sile, da preprečijo sprejem te predloge v sedanjem zasedanju.

Kongresnik Swing je dejal, da namerava zgraditi v mesecu januarju predložiti svojo predlogo.

Predlogo podpisal administracija. Ampak ta podpora se amatare za to mlačno, ker dodaj ni bilo še nobenega izrednega prisačevanja od strani administracije, da bi bila predloga sprejeta. Privatni interesi menijo, ako se bo električna sila prodajala pri jezusa, tedaj bo ljudstvo hjaevalo, da se ustanovi še več podjetij, ki bodo lastnina ameriškega ljudstva. To je vzrok, zakaj privatni bizniški interesi nasprotujejo temu projektu.

Poplave v štirih državah

Rudarji v Alabama izgubili dele vseh povodnj.

Birmingham, Ala. — Povodenj, ki je prišla na božične praznike, se ni odnehala. Alabama je še vedno odrezana od centralnega dela države Tennessee in deloma od Mississippija in Georgije. Škoda se cení na pol milijona dolarjev.

Približno 200 rudarjev v Walkerju je moralo opustiti delo, ko je voda zalila premogovnike.

Memphis, Tenn. — Stirinajst oseb je utonilo, na tisoče ljudi je brez doma in škoda je milijon dolarjev. Take so posledice božične povodnji v Tennesseeju.

Resoluciji v prid Sacco in Vanzettiju odloženi

Resoluciji prideta na dnevni red po praznikih. — Obgežnost kampanje učinkuje.

Washington, D. C. — Dokler ne minejo prazniki, toliko časa ne bo akcije glede resolucij, ki sta jih predložila kongresni odbor kongresnika Berger in Sabbath. Tako so se izražali kongresniki, ko so zadnji dan pred božičnimi prazniki odhajali domov.

Večina kongresnikov razume, da je v zamahu narodna kampanja v interesu Sacco in Vanzettija. Kongresniki prejema pisma, brzojavke in resolucije od posameznikov, delavskih in naprednih organizacij, v katerih jih odpošiljatelji opozarjajo, da naj vstopijo za preiskavo, da Sacco in Vanzetti dobijo novo obrambo.

Med delavskimi organizacijami, ki so apelirale na kongresnike, da naj se zavzamejo za stvar, so tudi delavske centrale kot centralna organizacija strojnikov, krojaških delavcev in drugih.

Kongres se snide dne 3. januarja in takrat se delavske organizacije znova potrudijo, da kongres podvzame akcijo.

"Mama" pomilostila 2959 jetnikov.

Austin, Tex. — "Mama" Miriam A. Ferguson, guvernerka Teksasa, je dosegla rekord v pomilostitvah kaznjencev. V času svoje službe je pomilostila 2959 jetnikov. 150 jetnikov je poslala domov za letošnji božič. Njena služba poteče v petnajstih dneh.

Mehika dobi najnaprednejše delavske zakone

Mehiški senat odobril v splošnem delavsko zakonsko osnovo, katero je nižja kongresna zbornica že odobrila. Delodajalci bodo morali deliti dobiček z delavci. Postopno socializiranje mehiškega prirodnega bogastva. — Petrolejski magnatje se podajajo drug za drugim.

Mexico City, 29. dec. — Delavska zakonska osnova, ki je bila še lani predložena mehiškemu kongresu od voditeljev delavske stranke in delavskih strokovnih organizacij, se bliža končnemu sprejetju. Senat je včeraj v načelu odobril celo osnovo z veliko večino. Zdej sledi še debate in glasovanje o posameznih členih in točkah.

S to osnovo dobi mehiška republika najnaprednejši delavski zakon med vsemi delavskimi zakonodajalci delavskih zakonov sveta. Najvažnejša točka je, ki določa, da morajo delodajalci deliti dobiček z delavci. Osemdeset odstotkov vseh delavcev pri vsakem podjetju mora biti domačinov. Osem ur dela je maksimalni postavljeni delovnik. Delodajalci morajo plačati delavcem odškodnino za vse telesne poškodbe in bolezni, ki izvirajo iz dela. Poleg tega so še mnoge druge točke, ki varujejo delavca pred izkoriščevanjem in mu jamčijo zdravje, sanitarnost, izobrazbo in razne druge pravice na stroške kapitalista.

Washington, D. C. — Samo še dva dneva sta, predno stopi novi mehiški petrolejski zakon v veljavo. Kakor kažejo poročila, pride ta dogodek brez kakšne krize v odnosih med Mehiko in Zdrženimi državami. Več kot petdeset največjih oljnih družb, v glavnem ameriških, britanskih in holandskih, je že sprejelo pogoje novega zakona in naznanilo mehiški vladi, da se bodo pokorile.

Zborevanje znanstvenikov v Philadelphiji

Zanimiva poročila o žuželkah, melodiji, osebnosti itd.

Philadelphia, Pa. — Na torkovem programu letnega zborevanja Ameriške zveze za povzdigo znanosti (American Association for the Advancement of Science) so bila zanimiva poročila mnogih znanstvenikov.

Dr. L. C. Howard je poljskega departamenta zveze vlade je poročal o škodljivih žuželkah, ki uničujejo žita in sadje. Najhujši sovražniki teh žuželk so pa neškodljive žuželke, ki prve napadajo in požirajo. Te dobre žuželke bi se mogle znanstveno udomaćiti v prid poljedelstvu in sadjarstvu.

Profesor George Humphrey s Queen's univerze v Kanadi je govoril o bistvu melodije. Veda se trudi, da dožene, kaj je peska in muzikalna melodija. Dejal je, da godba je psihološki pojav, da izvirja iz fizičnih stvari.

Dr. Horace Gray iz Chicaga je dejal, da je moderna medicinska veda pospešila rast Američanov. Današnji povprečni ameriški deček je dva in pol palca večji kot je pa bil deček pred petdesetimi leti.

Profesor H. E. Starr s pennsylvanske univerze je rekel v svojem poročilu, da je celjenje izvira iz prevladne množine ogljikovega dvokisa v telesu.

Dr. Raymond Pearl s John Hopkins univerze je dejal, da znanstveniki in učitelji ter voditelji prihodnje ameriške generacije morajo priti iz razreda farmerjev in tovarniških delavcev, kajti v tem razredu je najzdravejši in najrazvitejši človeški material Zdrženih držav.

Dokaz je tukaj, da kemikalije v krvi in žlezne izločevine kontrolirajo človeško osebnost, je izjavil dr. G. J. Rich od Instituta za proučevanje mladine.

Gost na zborevanju je bil tudi trgovinski tajnik Herbert Hoover, ki je povedal v svojem govoru, da ameriške žene izdajo letno za kosmetiko več kot vse Zdržene države potroše v znanstvene svrhe v istem času.

Dragi avti.

Washington, D. C. — V letu 1925 je bilo v državi Illinois 1.263.177 registriranih avtomobilov, ki so ubili 1519 oseb. Torej na vsakih 832 avtov je bil eden ubijalski. In Illinois je šele na osmem mestu po številu neure-

V BLOOMINGTON SE NI DOSPELA PROSPERITETA

Tam še vedno čakajo nanjo, ako ravno ji kapitalistični dnevniki pojejo slavo vsak dan, češ, da se je razšla prek vse Amerike.

Bloomington, Ill. — Coolidgeva prosperiteta, ki jo opevajo kapitalistični listi, še ni dospela letos do Bloomingtona. Faktično nobeden v tem mestu ne ve, kje se skriva.

Bloomington je mesto v Illinoisu in se nahaja sredi bogatega polja, ki rodi koruso. Ko je bila ta okolica na vrhuncu svojega razvoja, je stal akter semlje pet sto dolarjev. Nedavno tega se je vrnila javna dražba, in akter semlje je šel za petdeset dolarjev. Govorice krojijo po mestu, da ima neka banka na prodaj trideset tisoč akrov najboljša semlja za poljedelstvo. To semlje je banka spravila pod svojo kontrolo, ker lastniki niso mogli plačati vknjiženega dolga. Letos je cena korusi padla in položaj je slabejši, kot je bil lani.

"Mi smo pravi dobrotniki," je dejal neki farmer. "Kadar prodamo bučelj koruze, darujemo odjemalcu pet in dva deset centov. Da, tako je," je naglasil farmer. "Ako dodate še pet in dva deset centov, tedaj boste isvedeli, koliko stane, da se pridela bučelj koruze. Mi smo bankrotni, ako obdelamo polje in pridemo koruzo, in bankrotiramo, ako ne obdelamo polja."

Neki bloomingtonski trgovec se je pritožil zaradi slabe božične kupčije. Časničarji poročajo, da je opozoril, da so veliki dnevniki pisali, da so bile božične kupčije letos povsod dobre v Illinoisu.

"To mi pa morajo dokazati," je trgovec hitro odgovoril. "Ljudje, ki pišejo take reči, niso bili še blizu moje trgovine. Pa tudi pri mojih sosedih niso bili." Delavci v Bloomingtonu vprašujejo, kaj prinese bodočnost. Neizkušeni delavci prejema po 35 centov mese na uro. V šoleznikih delavnicah dela 700 delavcev. V teh delavnicah je bilo odlovljenih precej delavcev za nedoločen čas.

So pa še druge poteškoče. Delavske unije so bile poražene v stavki leta 1922. Nadomeščajo jih zdaj kompanijske unije. Zakladniki tajnik Mellon bi moral obiskati Bloomington, preden zopet poda izjavo o splošni prosperiteti. Potrebno je, da pride v Bloomington in se na svoje lastne oči prepriča, kako srečni so farmerji, trgovci in delavci v tukajšnjem mestu in njegovi okolici.

Kanada sklene likerski pakt z Ameriko.

Ottawa, Ont., 29. dec. — Danes poročajo, da je kanadska vlada pripravljena skleniti z Zdrženimi državami pogodbo za preprečenje utihotapljanja opojnih pijač iz Kanade v Ameriko. V tem letu so Kanadčani prodali za sto milijonov dolarjev šganja in piva na drugo stran meje.

Revolucija v Braziliji: 100 ubitih.

Montevideo, 29. dec. — Revolucijonarji v Braziliji so te dni silovito potolkli vladne čete v južnem delu province Rio Grande do Sul. Več kot sto mož je bilo ubitih in 250 ranjenih. Vstaji so dobro oboroženi.

Dve banki zaprli vrata.

St. Joseph, Mich. — Dve tukajšnji veliki banki, Bartlett in Federal Trust Co., sta v torek zaprli vrata.

"PROČ S POLITIKO IZ PODPORNH IN STROKOVNH ORGANIZACIJ"

Proč s politiko iz bratskih podpornih in strokovnih organizacij, kriče v enomer hlapci kapitalizma, nevedneži pa podpirajo in ponavljajo ta klic, ker se ne zavedajo, kaj ta klic pomeni.

Odpraviti politična vprašanja iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij pomeni, izročiti delavce potisnejo tako k tlom, da jih bodo ti kapitalistični interesi izkoriščali poljubno.

Kar oglejmo si stvar dobro in do dna, pa bomo kmalu na jasnem, da so oni, ki kriče "proč s politiko iz delavskih bratskih in strokovnih organizacij," kapitalistični podporniki, ali pa tako veliki nevedneži, da ne vedo, kaj klepetajo.

Kapitalistični interesi so pokazali, da so se maščevali nad rudarji v Indiani in Illinoisu, ker so rudarji iz teh dveh držav stali v rudarski stavki leta 1922 kot en moč. Skoraj tri leta so bili ti rudarji izprti, akoravno ni bil izpor od kapitalističnih interesov napovedan javno. Rudarji v teh državah so delali po en, dva ali tri dni v tednu. Nekateri so bili po tedne in mesece doma. Izgledalo je tako, kakor da so unijski rudarji bojkotirani. Kako se je godilo tem rudarjem, pove F. C. Honold, ena izmed največjih avtoritet na polju produkcije premoga na zapadu.

Ko so rudarji zastavljali leta 1922 je bilo v ilinojskih premogovnikih zaposlenih okoli 100.000 rudarjev, v premogovnikih Indiane pa okoli trideset tisoč.

Kako in na kakšen način so se maščevali kapitalistični interesi? Produkcija v Illinoisu je padla mesečno na 38.000 ton premoga. Par odprtih premogovnikov, v katerih so delali neorganizirani delavci s parnimi lopatami, je produciralo teh 38.000 ton premoga.

Organizirani rudarjev je bilo zaposlenih vedno manj in v letih 1925-26 se je število zaposlenih skrčilo pod 50.000, v Indiani jih pa ni delalo še petnajst tisoč, pa še ti so delali zelo neredno.

Povprečna mesečna produkcija premoga v državi Illinois znaša osem do deset milijonov ton, ko je pa pričela ofenziva kapitalističnih interesov proti rudarjem, je pa povprečna produkcija premoga znašala le še štiri do pet milijonov ton. Povprečna produkcija premoga je padla na polovico!

Honold pokazuje, da država Illinois potrebuje na leto do osemdeset milijonov ton premoga. Pet in sedemdeset do osemdeset odstotkov od tega premoga je pa nakopana v Illinoisu. Honold pravi, da se je vporaba ilinojskega premoga v Illinoisu znižala za polovico, t. j. v državi se je porabil le pet in trideset do štirideset milijonov ton domačega premoga. Druga polovica premoga, ki se porabi v državi Illinois, je pa prišla iz premogovnikov, ki so oddaljeni od države Illinois štiri sto do sedem sto petdeset milj. In ta premog se je dobil f. o. b. po čikaški ceni, ali pod ceno ilinojskega premoga.

Kako je bilo to mogoče? Prosveta je že parkrat poročala, da je zvezna državna komisija znižala cene za prevažanje premoga iz oddaljenih držav na čikaški trg. V teh državah delajo neorganizirani rudarji. Mezda rudarjev je bila nižja in znižani so bili tudi prevozni troški za prevažanje premoga. Komisija je torej vzpostavila prevoznino, ki je škodovala organiziranim rudarjem v Illinoisu, koristila pa delavcem sovražnim premogovniškim podjetnikom zunaj države Illinois.

Člane v komisijo imenuje predsednik Združenih držav. Predsednika izvoli ljudstvo. In ker delavci, ki so organizirani v bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacijah tudi tvorijo del tistega ameriškega ljudstva, ki izvoli predsednika Združenih držav, je za člane bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij izredno važno, kdo je izvoljen za predsednika Združenih držav.

Iz tega sledi, da oni, ki na glas kriče "proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij," v politiki podpirajo delavcem sovražne kapitalistične interese in jim pomagajo s pomočjo politike poraziti delavce na gospodarskem polju.

Takemu človeku, ki rjavi in kriči "proč s politiko v bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacijah," je treba v obraz povedati, pa če se želi ali pa diplomatično smehljati, da je v službi kapitalističnih interesov, in da morajo bratske podporne in delavske strokovne organizacije študirati politiko in se baviti s njo, da ne prevarijo članov s politiko v interesu gospodujočega razreda na gospodarskem polju oni, ki najbolj glasno kriče in najbolj valjivo priporočajo "proč s politiko v bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacijah."

SLIKE IZ NARODNE

Vai na Silvestrovo zabavo "Sokola."

Waukegan, Ill. — Minili so veseli božični prazniki kakor minjajo leto za letom. Posebna veselja ne moremo zaznamovati iz delavskega finančnega položaja, ker so nam akcije dobro znane tokom minulih let. — Kakor vsako leto moramo tudi sami znati, da je božič največje veselje otrokom, vendar moramo vedeti, da je izjema tega veselja raznolična, kakor so različna sredstva premožnejšega sloja — ali delavskega razreda, recimo, da je veselje otrok potem tudi različno. Pri vsem tem nam ne pomaga nič — recimo, ker ni boljše, naj bo pa tako dobro, samo da smo veseli in to je vse. Ako smo zadovoljni, je drugo vprašanje.

Društvo "Slovenski Sokol" privedi dne 31. decembra zvečer t. j. v Slovenskem narodnem domu svojo redno veliko veselico s predstavo poslovnice od starega leta 1926 in nastopom novega leta 1927. Poleg tega bo posebno preskrbljeno z bogatimi in obširnimi programi.

Vabim vse Slovence, rojake iz naše nasebine kakor tudi iz bližnjih nasebin, da se te veselice polnoštevilno udeležijo. Starši, pripeljite vae vae mladino na ta večer v Slovenski narodni dom! Naše društvo je dalo vsem otrokom v spremstvu staršev vstopnino prosto, torej ne pozabite te prilike nuditi vae mladini, da se bo z vami veselila v potoku starega in ob nastopu novega leta.

Dolžnost me veže, da se v imenu društva "Slovenskega sokola" za nazaj zahvaljujem za vsakoletne posete naših veselic, do katerih ste pripomogli. Ravnotako se vam zahvaljujem za vse simpatije do nas, ker ste bili nam naklonjeni valjdar; in tako se vam zahvalim še v naprej za bodočo naklonjenost in pomoč. Vstopnina za odrasle je 50 centov, otroci v spremstvu staršev prosti. Veselica se vrši čez 12. uro in še dalje. Za točno potrebno bo preskrbljeno. Zahvaljujem se vam še enkrat in vam kliče: Pridite vsi do zadnjega v petek večer dne 31. decembra v Slovenski narodni dom. Veselimo se z našo mladino na koncu starega in začetku novega leta.

Nazdar! — Math C. Warsek, starosta.

Odgovor na Grosdnikov dopis.

Moon Run, Pa. — Prosim za malo prostora v Prosveti, da odgovorim na dopis v št. 280 Glasu Naroda, ker v tem listu ni bilo prostora za zagovor na dotični dopis, dasi smo naročniki že 16 let, kar pa sedaj iz srca obžalujemo. Šele sedaj so se nam odprle oči in smo spregledali, kak nedelavski list podpiramo, ki razburja še itak zbegano delavstvo z oglasit kot je "Veseli božič majnarjev." Ter obenem poroča še take neslanosti samo da so izpod peresa neunijskega delavstva.

V dotičnem dopisu se jezi Fr. Grosdnik na me, da sem ga v dopisu z dne 15. nov. zmerjala z garjevecem ali akebom. Uganka mi je, kako je ravno on prevzel to ime name, saj jaz nisem nikogar imenovala. Da bi se sam ne oglasil, bi malokdo mislil njega. Gotovo tudi dopisnik s pota ne bil vedel, koga se tiče.

Pa je menda še resnik rek, ki pravi: Resnica v oči bode. In dokaz bo menda tudi to, da so ga izključili iz društva.

Gotovo si še lahko priklade v spomin, kako je govoril v društveni dvorani in jim obetal ko bodo prvi vae premoga nabili, da bo on svoja dela pustil ter ne bo "akebal". In kako so ga potem, ko so videli, da

ne drži besede, bratje društveni lepo proslili: Pusti to umazano delo in bodi s nami. Pomagali ti bomo dobiti drugo, pošteno delo, kar bi njemu kot strojniku pač ne bilo težko.

Izgovarja se nadalje, da ni nikdar pripadal k uniji in da ni ne ve, kako premožorov od spoznja izgleda. Tukaj je pa splošno znano, da je nalamal premožorov in nekaj časa menda tudi pepel (ašab), predno je prišel do strojnikega dela. Takrat je vseeno moral spadati pod U. M. W. of A. In če bi ne, saj drugi, kot ravno njegov sodelavec, ter razni hodi in še več drugih tudi niso pripadali k uniji, pa so pustili svoje delo iz simpatije do svojih tovarišev sotrpinov. In nekateri med njimi imajo tudi številno družino, pa najočjo dati slabega imena. So si rajši poiskali drugo politiko, čeprav težje delo. Vae čast njim.

"Nevoščilvi ste mi mojega stalnega dela in dobre plače (ki pa ni bogve kako dobra). Reši bi videli, da bi jaz to delo pustil, za katerega bi vae imel vae z veseljem pograbil," pravi nadalje dopisnik. Pa se jako moti. Smalo trdim, da ga ni Slovence v Moon Runu, ki bi "pograbil" za njegovo delo. In zraven se pretvarja in spakuje meni kakor papiga. Pravi namreč, da bi jaz mojemu moču na njegovem mestu rekla: "Kaj boš nejk, ti kar dilaš, sej na kuopelne kula," itd.

Naj bi le poskušil, čejar se mi pa ni treba bati. Lansketo leto je bil šest mesecev brez dela, pa ga nisem nikamor priganjala. Saj vendar, kompanisti mulam dajo počitek, pa bi ga človek nikdar ne imel.

Našim unijakim mojem predlagaiva kričanje 8-urnega delavnika. Kar so se v tem oziru pregrešili, je bila največkrat krivda el. strojnika (t. j. dopisnika); ker jim ni produciral dovolj elektrike za njih kopalne stroje.

In ravno on nam priporoča: Organizirajte se, da nas ne bodo mogli delodajalci tako prosto ovijati okoli prsta. Kdo zna, če ima res tako zaplankane oči, da ne vidi koga delodajalci ovijajo okoli prsta, njega ali naše; in da še te malo organizacije, ki jo imamo in je bila s tolikim trudom in žrtvami ustanovljena, pomaga sedaj on sam uničevati.

On je še ravno prej vedel, kaj se pripravljajo, ko se nam še sanjalo ni. Spominjam se, kako smo se nekoč pričkali. Vsi navzoči smo bili mnenja, da "nigri" v Moon Runu ne bodo nikdar delali, da obstoje namreč nekakša pogodba med farmarji, ki so prodali zemljo kompaniji pod pogojem, da zamorci tu nimajo dela. Samo on je bil na sprotnega mnenja in njegova je obveljala.

Nerada se podajam v javnost in prekam in ne bi se kmalu za kaj drugega, za to se pa, in če bi bil moj lastni brat, NKDAR bi mu ne odpustila.

Sreča mora človeku krvaveti, če gre tu na pošto (saj drugan na kompanijako ozemlje nam itak ni dovoljeno.) Prej je bilo videti samo domače, prijazne obraze, sedaj pa te divjake.

Koliko solza se je prelilo, ko so bili ljudje tako kruto iztirani in kompanijakih stanovanj, kaj ti dosti je bilo takih, ki so bili tu rojeni in vzgojeni, pa so morali kar čez noč, če ne bi jim bili vae skupaj zmetali na cesto in bi bili morali še plačevati zraven.

Ali ni to slabše kot suženjstvo?

Oni dan je prišel moj fant (star 11 let) iz šole domov, in začel dopovedovati, koliko truda je imel Abraham Lincoln, da je odpravil suženost, ter pristavil: Sedaj jo pa hočejo sami nazaj.

Najbolj žalostno pri vsem je to, da so zraven tudi taki, ki bi morali biti drugim za vzgled in vzpodbudo, pa so sami tako daleč zasledjeni.

Želeti bi bilo, da bi se me ženske malo bolj zavzele za stvar. Po mojem mnenju bi zasneli največ dosege s tem, da bi ušle naše stroke, naj se nič ne druzijo z očitni, da bi jih popopome prezirali, pa naj bodo črni ali beli, domaći ali tuji. Gotovo, da otroci niso krivi, toda to bi morala ometati njih starie, če imajo kolikšnaj simpatije do svojih otrok, da bi pristopili v naše vrste.

Ta smo že na svojo delavsko odhoda, predno se je šola začela in smo zahtevale, naj bodo oni otroci ločeni od naših, pa so nas odpravili s obljubo, da bodo še videli, koliko jih bo, če se jim bo splašalo, dobiti posebnega učitelja in če jih bo sploh kdo hotel učiti. Ker se nadalje nismo brigali, je ostalo pri obljubi.

Torej združimo se in pomagajmo našim močem v tem boju do zmage. Gorje nam, če bomo poraženi. Ta boj še stane naših nasprotnikov ogromne vsote, (služi se o milijonih) in vae nam bodo z obrestimi vred odračunali, če bo zmaga na njih strani.

Hi komaj ledim vae članom ni članom S. N. P. J. ter čitateljem Prosvete vae in srečno novo leto.

Čitateljem Glasu naroda pa želim, da bi spregledali, kot sem jaz in ga ne podpirali v bodoče, da bi ne imel prilike se tako norčevati iz nas. — Frances Mahovna.

Božič pred desetletji in danes.

St. Michael, Pa. — Po večini smo bili vsi Slovenci vzgojeni v verskem fanatizmu, oni bolj strogo kot drugi. Za svojo osebo naj omenim, da sem bil jako strogo vzgojen kot prvi sin mojega šivega očeta, ki mu je približno 80 let. Glavna sfera je bila: Moli in pridno delaj, pa pokoren bodi svojim naprej postavljenim, da boš imel srečo in na tem svetu in večno zveličanje na drugem. Seveda, jako tolažilne besede, ali dragi čitatelj, moli in trdo delaj in malo ali kaj, to so pa tudi pota k sreči in razvoju telesnega in duševnega stanja.

Kot mali deček sem bil najbolj vesel božiča ali prav svetega večera. V naša mlada srca so nam zabčevali, da zveličar se nam rodi nocoj. Prijatelj in tolažljivo je bilo to, ali da ne bom lagal, veliko mi za zveličarja ni bilo še iz otroških let, temveč za potico in pa za puranovo glavico ali "kavko" kot smo pri nas nazivali. Saj bedrca nitiem bil deležen. Vseeno sem bil zadovoljen z vsem. Pred darilom se zahvalim bogu in po darilu spet tako. Kako tudi na, saj to je bilo le enkrat na leto in to ravno po Kristusovem rojstvu.

In božično drevesce me je precej zanimalo, ne ravno toliko tiste svete jeslice, tamveč sladke fige in pa rožiči. Po teh so se mi silne cedile. Skoro rečem, da sem bil bolj potrtan kot kaj drugega, in to je moj oče tudi opazil na meni. Dasi je bil jako strog in sem se še pogleda bal, vseeno ni mogel name vpliva napraviti, da bi se ogreval za verski fanatizem. Bil sem kot deček raztresen, pri besedi božji, ko jo je nam razlagal šupnik ali kaplan zopet ravno tako. Na komu krivda leži? Moje mnenje je, da v prirodi, ne vem če sem pogodil ali ne.

O božiču je bilo torej glavno: fige, rožiči in potica, pa puranova glavica.

Danes, ko to pišem, je 48 let in še se mi ni rodil pravi zveličar in še se ne bo. Zamega ga pričakujem. Dvanajst je ura, še le na eno, milijone revnih na duhu prepeva slavo bogu po svetilih in daruje svoje tako prislužene dolarje na čast in slavo, pa ako tudi doma gladna so, vae za čast in slavo odradnikov.

Da, dragi čitatelj, sedaj pa premisli malo. 44. leto tega od 1. junija. Nocoj je prvi božič, da sam za mizo sedim, ko to pišem, ker družina mi je šla spet in premišljuje rojstvo svetilčarja, 1927-krat je že bil rojen.

Na ubogo mamo delavsko, ali odradnika ni in od nikoder ni. Dokler se bo masa norčevala, na slepo slavo prepevala, tako dolgo odradjenja ne bo. Čez stotisoč sem gotovo napravil profita to temu, ali puranove glavice to leto za me ne bo. Sveti večer pa je vendar! Vsem zavednim veselo novo leto! — HENRIK POKARIC.

Veselica.

Milway, Pa. — Svetlo št. 89 S. N. P. J. je sklenilo na svoji redni seji dne 12. dec., da priredi letno veselico za pokritje društvenih stroškov za leto 1926.

Veselica se bo vršila dne 1. januarja, 1927. Prične se ob šestih zvečer. Sklep društva je, da se mora vsak član vsesice udeležiti. Ako se ne udeleži, mora plačati dolar v društveno blagajno. Kdor se bo veselice udeležil, bo plačal samo 50 centov. Istotako je vstopnina za nečlane. Zenske imajo spremstva plačajo 25c. Udeležno vabim obširno in bližnje in daljne okolice. Za vse potrebno bo v polni meri skrbel zato izvoljeni veselčni odbor. — J. Jast, tajnik.

Silvestrova zabava.

Luzerne, Pa. — Tamburaški zbor "Javor" priredi svoje prve zabavo s predstavo v petek zvečer, to je na Silvestrov večer dne 31. dec. Pričetek bo ob sedmih zvečer. Zabava se vrši v Italijanski dvorani na Oliver cesti v Sawyerville, Pa.

Tamburaški zbor bo tudi predstavil življno igr "Tri pitlice". Zato pa povsota vse Jugoslovane iz Luzerna in okolice, da se čim v večjem številu udeležijo in veselijo vsi dočkajo novo leto. Vstopnina za moške je 50 centov, za ženske pa 25 centov. Na zabavi bo igral tamburaški zbor. Za dobre postrežbo in veliko veselja se bo brigal — odbor.

KOMPANJE IMAJO OGDENEN DOBIČEK OD ZAVAROVANJA DELAVCEV ZA ODKODNINO.

V Distriktu Kolumbije so izbrali več kot tisoč tisoč prispevkov, kot se imenuje škodnina polkredovanju delavcem.

Washington, D. C. — Zavarovalna družba, ki so vedno nasprotovala takemu odkodninskemu zakonu, ki bi dočel, da država ali teritorij uvede svojo zavarovalnico na izplačevanje odkodnino, so na pripravi izbrali od podjetnikov v Distriktu Kolumbije za zavarovane delavce \$22,519,645, kot odkodnino so pa izplačale samo \$3,519,597.

Te družbe niso nasprotovale samo odkodninskemu zakonu, kjer kompanije niso imele prilike zavarovati delavcev proti škodbam, ampak so nastopile tudi proti vsaki obliki, ki je zahtevala, da se uvede moderno zavarovanje proti neugodam.

Organizirano delavstvo v Washingtonu in druge napredne organizacije so večkrat spominale na kongres, da sprejme Pittsburško predlogo, ampak zavarovalne družbe so imele v Washingtonu parlamentarne zakulniste, ki so pritiskali, da se sprejme Underhillova predloga, ki garantira zavarovalnim družbam še na dalje dobiček.

Okrajni zavarovalni superintendent T. M. Baldwin je ispeval pred kongresnim odsekom, da so mu ti parlamentarni zakulnisti zagrozili, da jim pride še nekada dne v pest, ako ne preneha s svojim prizadevanjem za moderni odkodninski zakon.

Ta grožnja samanaesbi pove jasno, čejar se parlamentarni zakulnisti upajo in drznejo, da so pripravljene pogaziti človeka, ki ima pogum nastopiti proti zavarovalnim družbam in priporočiti moderni zavarovalni zakon.

Veda se ve nicasar o duhi. Zanimiva debata se je razvila v ameriških znanstvenih krogih. Slovski kirurg dr. Mayo je prvi izjavil, da veda ne ve nicasar o duhi. Mislil je tisto žilo, ki gosti, to je bistvo živnosti. Takoj so se oglasili drugi strokovnjaki v medicini in fiziologiji in so rekli, da nekaj že vemo o tisti sili, česar pa še ne vemo, izvemo prejšljalej.

Večina se strinja, da je človek, kakor vsa živa bitja, v svojem bistvu električnokemični stroj. Življenjska sila je električna sila, ki deluje z različnimi in temi goni, regulira ter kontrolira vse dele človeškega stroja, fizične kakor mentalne. Vsak človek prinese seboj in matere svoje električno "baterijo," v kateri je sedež in gonilna sila živnosti. Dokler "baterija" oddaja energijo, človek živi, kadar se pa izčrpa iz raznih razlogov, človek umre.

To je tista "duša." Druge dake veda ne pozna, ker je ne more poznati. Kdor išče v človeku kakšno metafizično dušo, bi bilo ravno tako dobro, če bi iskal tisto storkijo, ki "otroke spušča akosi dimnik."

Suknja in krtača.

Kravji pastir iz Sheboygan je dobil kodarico pri K. S. K. J. Urednik Zupan mu je zapri kolone glasila. Morda so ga odglašali radi kravaške podajnosti. Gospod Trunk je tudi stisnil nos in odšel iz kravaške kompanije.

Edino pri kutarskih sanjskih kvakarjih ima Černe še svoj kot. Tam se vsi dobro počutijo v kravčevku. Pater Ambrožič, ki bi rad igral Trunka, pa ga ne zna, je našel svojo družbo, kravji pastir pa svojo.

Krajar v Chisholmu.

iz Chisholma: (Ker nisem le dolgo tukaj, sem izvedel le iz "Zarkometa", da imajo tudi v Chisholmu Antona Krajarja, ki je pri sadnjih občinskih volitvah igral veliko vlogo.) — Bratje mili, ne žalujte! Slabih časov se obkrožite! Ker ste le zato volili, da dobra dela bi dobili, ni vam pa nikdar bilo mar, kako da se v občini gospodari, ste se morda navedli naubili, bratje moji mili! ... Glejte, slavni Tone Krajar, vrste vae je obračar — on je isto leto z vami kakor suha uš v sluzi ... Le pridno mu nosite miniatne kraje, s predvom nabavite mi hlače! Nanosite dosti mo klobas, pa bo še imel z vami špna, kadar pridejo volitve — za volitve take plitve ...

Svet se obrača ...

Na Španskem je zima, sneg. V Rimu teče voda v breg. Na Ruskem solnce sije. V Mehiki peon brivca brije ...

Bob se ni prijel.

Ocenjeni K. T. B. I. Slisal sem, da se Trunk jesi na brata Černeta, ki bi rad imel sdržbaraki monopol. Nič ne maraj, Trunk! Saj ai zadosti dolgo metal hob ob ateno, pa se ni nič prijel. Černetu bo še manj sreča mila in kmalu tudi on umolkne. Saj vidiš, da se brez vae lahko živi. Danes sto let ne bo več nobena goba bobača. Takrat si bodo ljudje sami "odpuščali grehe." — Nekdo, ki lahko brez njih živi in umrje, Sharon, Pa.

Nova kraška himna.

Na Krašu osli rigajo, za drugo se ne brigajo. Na Krašu osli rigajo, V nebesa z uhliji migajo. Musolini petelini, vsak osel se mu slini. Koali lepi, kratkorepi so fašisti, kompanisti. Eja, eja, alala! In, in, lahka! Rigajo in rigajo, za drugo se ne brigajo.

Anton Print. West Allis, Wis. K. T. B.

Luther v novem nemškem kabinetu.

Berlin, 29. dec. — Bivši nemški premijer Luther je bil danes povabljen, naj vzame portfelj vojnega ministra v novi vladi.

Silvestrova zabava

KLUBA ŠTEV. 1, J. S. Z.

V PETEK VEČER
31. DECEMBRA 1926
V DVORANI S. N. P. J.
2657 SO. LAWDALE AVENUE, CHICAGO, ILL.

Na voporedu polnočni prizor in nastop
zboru "Save"
Začetek ob 8. uri zvečer
Vstopnina: v predprodaji 75c
pri vratih \$1.00

S polja znanstva

NOVA ODKRITJA IN IZNAJDBE

Kaj znanost napoveduje za 1927

Prvi na mnogih poljih vede obetajo važna odkritja v prihodnjem letu.

Poljudno-znanstvena revija "Popular Science Monthly" je v decembru štivilki objavila sedem kratkih člankov, v katerih napovedujejo različne iznajdbe in odkritja v letu 1927. Ako se njihove napovedi uresničijo — in razloga ni, kaj se ne bi — naredi veda v prihodnjem letu mogočen skok napreda. Tukaj navajamo nekatere:

Elektrika.

Arthur Williams iz New Yorka piše, da je elektrotehnika prišla v štadij, ko lahko aplikira električno silo na vedno večje ekonomski polji življenja. Električna izpodriva vse druge sile v stanovanjski hiši kakor v tovarni. Električna peč se udomačuje poljubno; ravno tako električna hladilnica. Električna sila kot gonila stroj izganja par. Prihaja, ko električna prodre v farme v vseh ozirih. Električna nadzila si krič pot do realiziranja preko vseh političnih ovir in intrig.

Katodni žarki, katerim je dal R. Coolidge z iznajdbo svoje turbine nov pomen in ki so v svojem delu električni, obetajo ogromno novo polje neomejenih možnosti. Morda so prvi korak k svojitvi atomične sile.

Zdravilstvo.

William J. Mayo, znameniti kirurg na Mayo kliniki v Rochesterju, Minn., pravi, da je izumil mikroscop, omogočila epokalno delo Pasteurja, s katerim je ta francoski učenjak dosegel popolno priznanje uloge, ki jo igrajo mikroorganizmi v povzročanju bolezni. Rezultat iznajdbe mikroskopa je bil, da so našle živne, kužne bolezni, nekdanje "šibe božje", akoraj izginile iz civiliziranih dežel. Izpopolnjevanje mikroskopa v ultramikroskop zdaj prinaša še boljše rezultate. Zdravnikom se je odprlo novo polje, na katerem gledajo biokemične procese, ki povzročajo degenerativne bolezni pri srednje starih in starih ljudeh.

Naloga medicinske in kirurške vede zdaj je, da spravi pod svojo kontrolo raka, bolezni erca in ledvic in bolezni drugih vitalnih organov. Omejiti je treba umrljivost ljudi od 50. do 80. leta. Drugi napredek, ki doseže večje trijumfe v prihodnjem letu, je fizikokemični način čim hitrejšega upostavljanja bolnikov v normalno stanje po težkih operacijah.

Bakteriologija.

Edwin O. Jordan, profesor bakteriologije (znanstvo o nevidnih živih glivicah) na čikaški univerzi, napoveduje nova odkritja na polju mikroba, ki povzročajo nalezljive bolezni. Med temi bakterijami je bacil ošpic.

Pobijanje tuberkuloze s cepitvijo, zlasti po Calmettovim metodi, se vrši s sijajnimi uspehi. Nadalje je pričakovati v letu 1927 odkritja važnih dejstev v zvezi z bacili, ki povzročajo škrlatno in paralizno dečo. Mogoče bo tudi identificirana afriška bolezen, ki nalikuje rmeni mrzlici.

Kemija.

Edwin E. Slosson, avtoriteta v kemiji, napoveduje, da bodo kemiki v kratkem času izdelovali v laboratorijih hormone, to je tiste faktorje, ki odločujejo, kakšni so ljudje: veliki ali majhni, lepi ali grdi, sitni ali prijazni itd. Hormoni imajo svoj sedež v različnih žlezah. Ker pa ke-

mik ni zadovoljen samo s tem, kar naredi natura, išče pota in pomočke, da naredi ob sam nekaj boljše kot natura. To je že dosegel z barvami in drugimi.

Slosson dalje napoveduje, da se bliža epoha "organske sinteze". To se pravi, da bodo kemiki izdelovali razne potrebščine, ki se danes dobe v naravi. Na primer iz petroleja se lahko naredi alkohol in razne maščobe. Kemija osvobodí človeka, da bo dobival te reči naravnost iz zraka, vode in zemlje v vseh slučajih, v katerih tovarna lahko tekmuje z naturo.

V letu 1927 bodo morda izolirani in umetno narejeni nekatere vitamini, ki so važnega pomena za hrano in zdravje človeka.

Geologija in rudarstvo.

Theodore J. Hoover, profesor metalurgije na Leland Stanford univerzi piše, da največja pridobitev na polju rudnin v letu 1927 bi bila priznanje v splošnem, da se rudniški zakladi v Ameriki strašno razširjajo. Tako delamo z rudami kakor svinja z mehonom.

Geologična veda stalno napreduje, zato je pričakovati novih triumfov v prihodnjem letu.

Mehanično inženirstvo.

Dexter S. Kimball, dekan inženirskega kolegija na Cornell univerzi, napoveduje še večji razmah industrijskih strojev. Prva lokomotiva je tehtala okoli štiri tone, moderna pa tehta več kot 300 ton. Prvi električni generatorji, so bili komaj igračka, danes pa gradimo turbogeneratore, ki proizvajajo 50.000 kilovatov iz ene same ednice.

V konstrukciji gonilnih strojev ni še nobenega maksimuma; stroji rastejo in rastejo v velikosti in moči. V prihodnjem letu morda dobimo izpopolnjen Dieselov stroj in drugih strojev notranje kombustije, ki zahtevajo olje in drugo tekočo kurivo. Pričakovati je silnega razvoja lokomotiv, avtomobilov in aeroplanov.

Radio.

Alexander Senauke, radijski inženir, pravi, da leto 1927 bo videlo obuditev velikega zanimanja v splošnem občinstvu za radio. V tem letu je radio silno napredoval v izboljšanih prejemnikih in močnih glasovnikih.

Manija za poslušanje daljnih postaj je pogoja. Moderni prejemniki so tako narejeni, da so bolj občutljivi in selektivni v delovanju. Prejemalci, ki živijo na deželi, se danes bolj zanimajo za lepe programe v domačih mestih. V prihodnjem letu nedvomno dobimo nov zakon, ki iztrebi alabe oddajalne postaje, katerih je toliko kot gob po deželi. Dovoljenje za oddajanje se omeji le na tiste postaje, ki bodo dajale kaj dobrega. Oddajanje bo tudi tako regulirano, da ne bodo postaje v enem in istem mestu oddajale programov enakega značaja istočasno. Programi bodo specializirani in razdeljeni med postaje tako, da se bodo poslušalci zanimali za vse postaje, oziroma si bodo lahko izbrali predmet, ki jih najbolj zanima.

Fizika.

Robert Andrew Millikan, znameniti fizik, prejemnik Noblove nagrade in glava zavoda za tehnološko in Kaliforniji, piše, da se bližamo rekonstrukciji formuliranja tistega oddelka nove fizike, ki se označuje "kvantumna teorija".

Mnoga odkritja in izpopolnitve v tem letu so pomagale, da so bile izravnane mnoge kontradikcije v moderni fiziki. Vsa struk-

tura nove fizike je postavljena na nov temelj eksperimentalno opaženih faktov.

Psihologija.

Albert Edward Wiggan, strokovnjak v biologiji, napoveduje, da glavno stremenje na polju psihologije v letu 1927 pojde za preizkuševanjem karakterja in personalitete, moralnih in voljnih navad ter za determiniranjem nature intelekta. Važne preiskave v tej smeri so že v teku. Važno poročilo bo objavljeno v prihodnjem aprilu o problemu podedovalnosti in vplivanja okolice na človeka. Veliki eksperimenti so v teku v višjih šolah glede intelektualne sposobnosti med dijaki. Klinična psihologija tudi napreduje skokoma. Dosežene bodo metode za odpravo bojazni in odpuščanje, ki trpe na depresiji uma.

Moderna psihologija je podružnica biološke vede in se ne peča več z metafizičnimi sanjaritvami.

Astronomija.

Edwin T. Pollock, ravnatelj mornaričnega observatorija v Washingtonu, D. C., piše, da v prihodnjem letu bodo v teku važna opazovanja glede solca. Kalkulacija, ki ima potrditi ali zavreči teorijo, da se kontinenti zemlje premikajo in da je naša luna prišla iz Pacifičnega oceana, bo dovršena leta 1927.

Najboljši dogodek v novem letu bi bil, če bi se mogli dobiti milijoni dolarjev za konstrukcijo novega teleskopa, ki bi bil večji kot je kateri danes na svetu.

Antropologija.

Clark Wissler, kurat antropologije v naravosloveskem muzeju v New Yorku, pričakuje važnih najdb z ozirom na prahistoričnega človeka v Evropi, Aziji in Afriki. Mnogo ekspedicijske na delu. V Severni in Južni Ameriki se je tudi nadejati najdb, ki potrdijo teorijo, da je človek na tem kontinentu eksistiral za časa mastodona.

Mehika in Centralna Amerika je postala bogato polje pravičnih meš in spomenikov, ki bogatijo naše znanje o prazgodovinski Ameriki. Pol dučata znanstvenikov raziskuje Alasko in bregove Berinekega morja, kjer se nahajajo sledovi najstarejšega preseljevanja ljudi iz Sibirijske.

Notranjost Nove Gvineje je menda še edin kraj na svetu, kamor še ni stopila noga belokožnega človeka. Tam žive neznaní rodovi primitivnih ljudi, katere je treba obiskati.

Avtomobil.

Edward V. Rickenbacker, avtomobilski zvedenec in aviatik, napoveduje manjše, lahkajše in boljše brzino razvijajoče stroje za avto. Vedno večja gneča na ameriških cestah prinese manjša, nižja in močnejša avtomobile. Gumijasti obodi bodo manjši v premeru, toda večji v prerezu, to je debelejši; na ta način bodo odpravljena kolesa in obodi se nataknejo kar na zavorne bobne (brake drums).

Velika revolucija pride tudi v drugih delih avta. Kovinski vijaki se nadomestijo a prožnimi gumijastimi okovi, ki ne bodo cvlili in ne bo jih treba mazati. Problem pogonja v mrazem vremenu se reši z električnim "vaporizerjem" ali sličnim učinkovitim pripomočkom. Novi stroji za avtomobile bodo tako narejeni, da zmanjšajo težo in povzročajo silo.

Kmetijstvo.

William Crocker, botanik in agrarni strokovnjak, pravi, da se bližamo velikemu koraku napredka v znanstvenem razvoju žitnih rastlin in sadnih dreves ter v živinoreji. Eksperimenti so v teku z novimi vrstami rastlin, ki bolj obrodijo in bodo trpejše napram boleznim in mrčesu.

Para in sila.

William D. Ennis, posvetovalni inženir: Premog se je silno podražil, toda gonilna sila ni nič dražja kot je bila pred petnajstimi leti. Produkcija sile je postopna, ni skokovita, in taka ostane tudi zanj. Novo leto ima prinesiti večjo porabo zmletega premoga in izboljšanje peči. Zgraditi je treba večje centrale in večje generativne enote. V letu 1928 dobimo v New Yorku centralo, ki bo proizvajala 251.000 konjskih sil ene same enote.

Žena v ruski revoluciji

Anna Louise Strong.

KONEC.

To je ena funkcija, ki jo delegatke vrše. Oglejmo si Ano Kulokovo, direktorico tovarne, ki je delala še sedemindvajset let na enem prostoru. Tudi ona se je naučila čitati in pisati v revoluciji; potem je bila poslana v šolo za tri leta in je bila odborica in delegatka tovarniških delavk. Še potem pa je bila poslana v višje tečajne tehnike in je sedaj glavna ravnateljica in ima nad tisoč delavk pod seboj. Vpeljala je razne nove naprave. Tako je postavila posebne pralnice v tovarni in je s tem odpravila nepotrebno delo. Njo smatrajo za dobro ravnateljico in dobro tovarišico delavk. "H komu neki naj se obrnem," je dejala neka delavka, "ko se moj mož napije na plačini dan in ko si želim, da bi šla petnajst minut prej ven, da bi pristregla njega ko dobi plačo, da ne zapije ves denar? Ona takoj razume, kaj je treba in mi dovoli, da storim to potrebno delo."

Sprememba ruske žene je veljanska.

Še sedaj bijejo večji boj moderne žene v Rusiji med vračevstvom starih žena in med mladimi, ki so se otresle vseh supersticij. Še vedno obstajajo razni predsodki napram stranki. Tako si želi mati, da bi se njena hči poročila v cerkvi. Toda njen izvoljenec je komunist in ne mara v cerkev, ki je toliko leta pomagala tlačiti njegovo očeto v caristični Rusiji. Taki materji pojasnijo trezne žene, da nima nikakega pomena, če se njena hči poroči v cerkvi ali nikjer; glavno je, da bosta srečna. Zgledov je pač več kot dovolj, ko so se poročili drugi v cerkvi pa vseeno ne živijo v miru. Cerkev jim ne more dati nikake sreče, ako je sama ne bosta znala najti. In tako se v mnogih slučajih materje udajo.

Delegatke ruskih delavk imajo navadno dvakrat v mesecu seje. Lokalni zdravnik poroča o stanju bolnišnice; lokalni sodnik o ljudskem sodišču in direktor tovarne pa poroča kako je z izdelki. Poleg tega imajo regularne tečaje o mestni upravi. Te žene so najenergičnejši element od katerih se pričakuje, da širijo prosveto med vsemi ostalimi delavkami. To delo se seveda vrši stopnjama, ker merodajni faktorji se prav dobro zavedajo, da prosveta ne more kar naenkrat prodreti med nje.

Lenin pravi:

"Nobena demokratska država na svetu, niti najbolj napredna, ni naredila eni stoti del toliko dobrega za ženske kot smo mi naredili v prvih letih našega obstoja. Mi nismo pustili nobenega kamno neprebrenjenega od tega prokletega zakona, ki je delil pravice neenakosti žene, težave za ločitev zakona, in pa vse težke ter vulgarnе formalnosti, ki so prihajale na površje za priznanje nezakonskih otrok. Vsi ti zastareli ostanki tega zakona so še sedaj v navadah v vseh burterji in deželah. Mi smo lahko z vsakim delavko lahko smo naredili v tej kratki dobi na tej sferi. Toda čim bolj čistimo stare na-

vade starih zakonov vsepovsod, tembolj nam postaja jasno, da s tem postavljamo in gradimo tla za novo zgradbo, ki pa še ne bo povsem nova.

Žena še vedno ostane sužnja hišnega dela, kljub temu, da smo upostavili emancipacijske zakone, zato ker je bila tlačena stolletja in v njej je še vedno ostal dober del starokopitnih navad, ki se pa bodo razpršili stopnjama. Pozabiti bo morala, da je njeno opravilo v glavnem v kuhinji in na polju. Privaditi se bo morala, da ima ona važna dela v javnosti, da bo zapustila monotono delo kuhinje ter da se bo podala v javno življenje, narkar bo domača dela opravljala z velikim veseljem. Tedaj bo žena šele emancipirana, ko bo pretrgla verige hišnega dela, ko bo stopala prosta, enaka možu. Hišna dela bodo ravno tako in še boljše opravljena, ko bo ruska žena spoznala, kaj ji bo dalo pravega življenja, da bo lahko domače delo opravila v zelo kratkem času, posebno še ko bo pričela rabiti stroje, da bodo delali zanje. Poleg tega pa bo bodoča država skrbela za javne kuhinje in ostale ustanove, kjer se bo skupno kuhalo, da se prihrani energija stoterih ter da se jo porabi na drugih poljih. Ko operative bodo spopolnjene v vseh ozirih. Značaj vseh teh del in institucij bo temeljito spreminjen."

Mogoče ne more niti ena sama Američanka umeti, kako staromodno je delo v ruski kuhinji in hiši sploh, katero je baziralo na strežnikih. Mogoče se da primerjati to delo našim farmarijem na zapadu na prerihaj, kjer nimajo nikake vode v hišah, nikake luči, ki bi vsaj deloma odgovarjala sedanjim razmeram in času. Toda gotovo pa je, da jim ni treba nositi vode iz oddaljenega vaukega vodnjaka za vsa hišna dela. Amerika je davno šla naprej v tem pogledu ter dala ženam boljši način kakor ga je najti v Evropi. Tu je električna sila in iznajdba omogočila veljanske ugodnosti posebno za hišna dela; pa še celo v Ameriki je najti veliko žena, ki se počutijo, da so priklenjene in zaslužljene h kuhinjskemu delu. Ruski si pa skuša pomagati iz tega težavnega problema na drug način: ustanoviti hoče ljudske kuhinje in kooperativne zavode, kjer bi žene puščale svoje otroke, ko gredo na delo in po svojih poilih. Tudi v Ameriki so bile ustanovljene v nekaterih krajih podobne ustanove, toda v Rusiji so te ustanove šle korak naprej ter so dobile močna tla, na katerih se razvijajo.

Zanimivo je ko človek vstopi v priprosto restavracijo male tovarne in vidi z belimi prti pogrnjene mize, na katerih je videti anažna jedilna opravila, ki priprosta. Na stenah je videti napis: "Ljudska jedilnica — pot k socializmu." Ali pa Leninov izrek: "Noben narod ne more biti svoboden, ko je njegova polovica zaslužljiva v kuhinji." Sedaj je večina teh ljudskih jedilnic le malo na boljšem kot pa povprečna ameriška delavska restavracija; le da so te ruske ljudske jedilnice upravljane po tovarniških delavcih, kateri ne delajo za nikak profit, kakor se to godi v Ameriki.

Kadar se prigodi, da ima tovarna dobilek, gre dvajset otrok dobilek za delavske namene in napredni delavci pa agitirajo za kooperativne pralnice in večina tovarnih hiš se sicer je v nekdaj svoje pralnice. Sicer je v nekaterih kar navadna soba, v kateri je dobili vročo vodo, kjer vsaka delavka lahko opere svojo obleko; toda večje tovarne pa imajo moderne pralnice, kjer so

stroji glavni delavci, da ni treba ženskam garati kot se prej.

Kar je najznačilnejšega in najkomfortnejšega v Moskvi danes, so brez dvoma različni delavski domovi, ki jih imenujejo delavske komune, v katerih imajo tovarniški delavci posameznih tovarnih svojih stanovanj ter druga skupna kulturna središča. Še prav dobro se v zavistjo spominjam, ko sem videla dom Amo avtomobilskih delavcev. Ta hiša ima prostora za tri ali tri štiri osebe, kar imajo pogodbno z mestno upravo, da bodo skrbeli sami za popraviljanje polslopija. V tej zgradbi imajo centralno kuhinjo in druga skupna središča, katere opravljajo sami delavci. Vse udobnosti so v tem polslopiju. Kopališče, perilnice ter zabavne dvorane; kuhinja je skupna, ki se jo vsaka žena lahko privatno posluži, ali pa da kuhinja v omarbo nalašč zato nastavljenima dvema ženama, kateri skrbita, da se hrana skuha.

V tretjem nadstropju je velika plesna dvorana, kjer se vadijo delavci tudi v dramatikah in kjer imajo klube. Vsako soboto imajo svoje igre in ples; večerih pa povabijo operne pevce, da jih pridejo zabavati. Ti prostori slušajo podnevu za ohranitev otrok in v druge koristne svrhe kakor so otroški vrtci. V drugem nadstropju se nahajajo tri deset sirot, za katere skrbijo delavci prostovoljno. Te sirote so vzeli iz gladovnega distriktja. Ob nedeljah vzamejo delavci te otroke seboj na deželo, kjer jim prirede zlete.

Tu smo videli dobro preskrbljen dom delavcev. Taki domovi se čim bolj širijo po vsej Rusiji. Vlada gre delavcem pri tem seveda na roko, ker to je del njenega programa, da reformira razmere delavca. Ko sem obiskala zavod za ohranitev otrok, ki se imenuje Rdeči oktober, sem vprašala direktorja, ako misli, da bo to šlo vedno tako naprej, ali samo sedaj ko morejo matere delati v tovarnah, da skrbijo podnevi za njih otroke v tem zavodu? Njegova oči so se naličkale od priče in je dejal: "Gotovo, to je naš ideal. Nobena žena bi ne smela biti zaprta v sobi, skrbeti za otroke in kuhati svojemu možu. Ona je državljanka in socialno bitje in si želi družbe v tovarni ali pa v pisarni. Na večer se pa vrne na dom kakor njen mož."

Druga nam ne preostaja, kakor da počakamo in vidimo, če bodo žene sovjetske Unije sprejele ali zavrgle ta ideal. Kakor je razviditi dosedaj, se zelo navdušujejo zanj, ker je pač velika sprememba prejšnjega poniževalnega življenja v tovarniških barakah. V njih rokah ostane vsa zadeva, ako se bodo popolnoma oprile ter obdržale ali pa zavrgle način sedanjega novega življenja.

Boj proti krivičnemu zakonu v Kaliforniji

Zahteva se preklic tega zakona.

—Med borci za odpravo tega protidelavskega zakona so sodniki, protestantovski pridigarji in duhovni drugih ver.

New York, N. Y. — Sedaj mogoče pojde protisindikalistični zakon v Kaliforniji med staro in obrabljeno šaro. Zaradi te postavke, ki je vojno dete, je prestalo nebroj delavcev v Kaliforniji nepopolnoma življenja od strani policije, šerifov in šerifskih pooblaščenov in državnih pravdnikov. Delavci niso bili le iztirani iz marsikaterega okraja in mesta, ampak obsojeni so bili tudi na večletno jezo, preden se je zbudila javna vest in pričela zahtevati odpravo tega protidelavskega zakona.

Jackson N. Ralston, bivši sodnik v Washingtonu, D. C., se je

zdaj pridružil odboru Unije za ameriške civilne svobodščine, ki vodi boj za preklic te postavke. Borcem za odpravo tega protidelavskega zakona so se pridružili Edward L. Parsons, akor protestantovski episkopalni cerkve, protestantovski pridigarji, židovski rabini in duhovni raznih drugih ver. Med borci je tudi veliko učiteljev. Ako boj za odpravo protisindikalističnega zakona dobi dosti podpore od ljudstva, tedaj bo legalizirala preklicala to postavko, ki je bila sklenjena v interesu privatnih bliskavih interesov in proti delavstvu.

Reakcionarni bojotirajo napredne gospodnike

V ta namen sta se združili dve stari patriotski organizaciji. —Nova organizacija nosi ime "American Citizenship Foundation."

New York, N. Y. —Dvoje starih, reakcionarnih organizacij "American Sentinel" in "United Americans" sta se združili in ustanovili novo organizacijo "American Citizenship Foundation," da nadaljujeta bolj uspešno z nasadnjaškim delom. Prvo delo, ki sta organizaciji izvedli pod novim imenom, je beračenje. Organizacija se obrača do vseh reakcionarnih, da ji pripomorejo do dveh milijonov dolarjev za izvršitev njenega programa.

Organizacija ima namen postaviti imenik vseh nevarnih govornikov, da ne bodo govorili v cerkvah, na forumih v šenskih klubih itd.

Med nevarne govornike so šteli socialisti, pristali farmarske delavske stranke in celo take osebe kot je grdnja Jane Addams. Zadnjič je dobila Jane Addams odpoved od nekega šenskega kluba. Kajti na imeniku govorilne liste kot nevarna govornica je bila zaznamovana na tvevanju mestu.

PROTIKOMUNISTIČNA KONFERENCA UNIONISTOV V NEW YORKU.

Zastopanih je bilo več kot sto lokalnih unij in več delavskih central. — Namen konferenice je bil —imenje komunistov.

New York, N. Y. (F. P.) —Konferenca, ki so jo sklicali unionisti v poslopje Randove šole, da nastopijo proti zadrževanju delu komunistov v delavskih strokovnih organizacijah, se je udeležilo približno štiri sto delegatov. Zastopanih je bilo več kot sto lokalnih organizacij, pet skupnih odborov, pet mednarodnih strokovnih central, Centralni delavski in strokovni svet New Yorka in Newyorška delavska delavska federacija. Vrh tega sta bili zastopane tudi ženska strokovna unija liga, Združena newyorška židovska strokovna društva iz Chicago, New Yorka in Philadelphije in še druge organizacije.

Konferenca se je odprla pod geslom "za ohranitev delavskih strokovnih organizacij." Komitej, ki se je organiziral pod tem geslom in imenom, namerna doseči svoj namen s obdrževanjem javnih shodov, tiskanih oklic in poziv, ki bodo širskani na podlagi golih in resničnih faktov, ki se nanašajo na delovanje komunistov, paznem študiranju tujezemskih, zamorskih, sploh na podlagi študiranja vseh organizacij, ki so na sumu, da so jih osnovali komunisti, kot so organizacije za podporo kaznjencem, mednarodno obrambo, itd. Ta komitej bo imel dalje nalogo dognati, kje imajo take organizacije svoj izvor in dognane fakte na to objaviti, da se ameriško delavstvo seznaní s njimi. Na ta način upa komitej osameti komunistične organizacije.

